

Fiscale eindejaarstips 2019 voor grote ondernemingen

nieuwe
perspectieven

VOOR- WOORD

Zoals ieder jaar presenteert het kabinet het Belastingplan op Prinsjesdag. Zo ook dit jaar. De meeste gepresenteerde plannen halen de kranten niet, maar dat betekent niet dat de wijzigingen geen gevolgen kunnen hebben voor uw persoonlijke fiscale plaatje en voor de belastingheffing bij uw bedrijf. Daarom informeren wij u middels onze eindejaarstips over de wijzigingen in het Belastingplan en van welke besparende tips u – zowel zakelijk als privé – de laatste maanden nog kunt profiteren. Zo bent u er zeker van dat de jaarwisseling ook voor u een financieel positieve afdrank heeft.

Dit jaar lag de nadruk op meer belastingheffing voor het bedrijfsleven en minder voor de burger. Maar het totale pakket dat met Prinsjesdag is voorgesteld omvat maar liefst vijf omvangrijke wetsvoorstellen met vele honderden pagina's toelichting. Na het Belastingplan heeft staatssecretaris Snel van Financiën bovendien nieuwe maatregelen gelanceerd. Als belastingbetaler is het gemakkelijk om het overzicht hierin te verliezen. Dat kan een onnodig dure aangelegenheid zijn.

Wij weten hoe de vork in de fiscale steel zit en kennen de weg in alle nieuwe maatregelen per 1 januari 2020. Onze belastingadviseurs kunnen uw bestaande fiscale positie in beeld brengen en bekijken hoe het beste op de aangekondigde wijzigingen kan worden ingespeeld.

Wij houden u verder op de hoogte van de wijzigingen via onze website **bdo.nl/belastingplan** en via onze nieuwsbrief, waarvoor u zich via **bdo.nl/nieuwsbrief** kunt aanmelden.

Met vriendelijke groet,
BDO Belastingadviseurs

Inhoudsopgave

Voorwoord	2	24 Zorg voor een goede verrekeningsovereenkomst tussen de fiscale eenheidsmaatschappijen	13
Tips voor 2019	5	25 Kijk naar de mogelijkheden van een fiscale eenheid bij een buitenlandse moeder of tussenhoudster	13
1 Genereer liquiditeit: verzoek om voorlopige verliesverrekening	5	26 Voorkom nadelen door het verbreken van een fiscale eenheid	13
2 Houd rekening met het verlaagde btw-tarief voor e-publicaties	5	27 Haal voordeel door het verbreken van de fiscale eenheid	13
3 Maximale aftrektarief alimentatie wordt verlaagd	5	28 Aangaan en verbreken van een fiscale eenheid in één jaar	13
4 Werkkostenregeling (1): Pas uw administratieve inrichting tijdig aan	5	29 Besteed aandacht aan de deelnemingsvrijstelling en een liquidatieverlies	13
5 Gedifferentieerde WW-premie: Pas uw administratie tijdig aan	6	30 Wijzig uw boekjaar	14
6 Forfaitaire bijtelling voor de ter beschikking gestelde fiets	6	31 Verzoek om teruggave bronbelasting bij dividenden, rente of royalty's	14
Tips om elk jaar rekening mee te houden	7	32 Beoordeel uw structuur op hybride mismatches en herstructureer nog voor 1 januari 2020	14
Algemene tips voor ondernemers	7	33 Inventariseer of aan de substance-eisen wordt voldaan; substance-eisen vanaf 2020 nog belangrijker	15
7 Maak gebruik van de investeringsaftrekken	7	Ondernemingen & btw	16
8 Uitstellen desinvesteringen in verband met desinvesteringsbijtelling	7	34 Maak slim gebruik van aangiftetermijnen	16
9 Waardeer onvolwaardige vorderingen, voorraden of bedrijfsmiddelen af	7	35 Vraag tijdig uw in 2019 betaalde btw in andere EU-lidstaten terug	16
10 Maak uw onderneming inflatiebestendig door een optimale voorraadwaardering	7	36 Hou de herzieningstermijn in de gaten	16
11 Zorg voor een onderbouwing van uw herinvesteringsvoornemen	8	37 Vraag teruggave btw voor oninbare vorderingen	16
12 Voorkom verdamping van verliezen	8	38 Let op uw bouwterrein en de btw-gevolgen	16
13 Maak optimaal gebruik van de fiscale stimuleringsmaatregelen voor innovatie	8	39 Controleer of uw huurder nog voldoet aan de 90%- (of 70%-) eis voor aftrekgerechtigdheid	17
14 Benut de aftrek van gemengde kosten optimaal	8	40 Controleer of u of uw koper voldoet aan de 90% (of 70%-) eis in geval van een uitgeoefende optie btw-belaste verkoop	17
Ondernemingen & vpb	10	41 Betaal nooit contant bij het tanken	17
15 Zorg voor een verrekenprijsadministratie	10	42 Meld verbreking van de fiscale eenheid voor de btw	17
16 Verzoek om toepassing van de regeling voor functionele valuta	10	43 Let op de tenaamstelling van facturen	17
17 Benut uw houdsterverliezen van vóór 2019	10	44 Doe btw-aangifte van privégebruik	17
18 Ben kritisch op een paraplukrediet	10	45 Berekening definitieve pro rata	17
19 Maatregel voor belangen in gecontroleerde lichamen en vaste inrichtingen (CFC-maatregel)	11	46 Houd rekening met nieuwe regels voor call-off stock	18
20 Conditionele bronbelasting op rente- en royaltybetalingen	11	47 Houd rekening met de vereenvoudiging voor ketentransacties/ABC-transacties	18
21 Algemene renteaftrekbeperkingsmaatregel in de vennootschapsbelasting	11	48 Houd rekening met de nieuwe voorwaarden voor toepassing van het nultarief	18
22 Renteaftrek bij samenwerkende groep sneller in gevaar	12	49 Houd rekening met de vereenvoudiging voor het bewijs van het btw-nultarief bij intracommunautaire transacties	18
23 Beoordeel of de fiscale eenheid voor u (nog) voordelig is	12		

Ondernemingen & formaliteiten	19	Eigen woning	26
50 Vernietig uw oude administratie (maar niet te snel)	19	71 Lenen aan de kinderen voor de eigen woning	26
51 Leent u personeel in? Bewaar die gegevens dan langer!	19	72 Gaat u verbouwen? Regel het nu nog	26
52 Kijk goed naar uw voorlopige aanslag of voorlopige teruggaaf	19	73 Verkoop uw woning na 1 januari	26
53 Dien zo snel mogelijk een suppletie btw in	20	74 Overweeg rentemiddeling (maar ben kritisch)	26
DGA & personeel	21	75 Overweeg een extra storting in uw kapitaalverzekering eigen woning	26
54 Werkkostenregeling (2): Boek alle bonnetjes juist	21	76 Uw eigenwoninglening van box 1 naar box 3?	26
55 Werkkostenregeling (3): Gebruik uw ruimte in de werkkostenregeling	21	Sparen en beleggen: family-taxplanning	27
56 Beoordeel kritisch de arbeidsrelaties	21	77 Maak gebruik van de verruimde schenkingsvrijstelling in verband met de eigen woning	27
57 Kijk naar uw premiebeschikking Werkhervattingskas	21	78 Latere termijnen schenkingsvrijstelling eigen woning	27
58 Lage-inkomensvoordeel (1): Laat geen geld liggen	22	79 Maak gebruik van de vrijstellingen schenkbelasting	27
59 Lage-inkomensvoordeel (2): Controleer uw salarisverwerking	22	80 Benut alsnog de hoge vrijgestelde schenking	27
60 Gebruik de mogelijkheden van de loonkostenvoordelen	22	81 Overweeg schenken met behoud van beschikkingsmacht	27
61 Aanpassingen S&O-afdrachtvermindering	22	82 Maak gebruik van de uitsluitingsclausule	28
Tips voor privépersonen	23	83 Overweeg een herroepelijke schenking	28
Btw	23	84 Gebrek aan liquiditeiten? Doe een papieren schenking	28
62 Maak gebruik van de mogelijkheid om de btw op de aanschaf van zonnepanelen terug te vragen	23	85 Hebt u aan uw kinderen een renteloze of laagrentende direct opeisbare lening verstrekt?	28
63 Houd rekening met de btw bij de vervulling van commissariaten	23	86 Laat uw testament (regelmatig) checken	28
Toekomstvoorzieningen: pensioenen en lijfrenten	24	87 Maak alsnog huwelijkse voorwaarden op	28
64 Overweeg een variabel pensioen aan te kopen	24	88 Check uw huwelijkse voorwaarden	28
65 Bereken uw pensioentekort met de juiste gegevens	24	89 Kom het periodiek verrekenbeding na	28
66 Betaal uw lijfrentepremie op tijd	24	90 Bent u betrokken (geweest) bij de afwikkeling van een nalatenschap?	28
67 Benut de flexibiliteit van 'oude' lijfrentepolissen	24	91 Benut uw fiscale partner	29
68 Denk eens na over uw pensioen	24	92 Maximale aftrektarief giften aan algemeen nut beogende instellingen (ANBI's)	29
69 Geef uw art. 19-stamrecht (stakingslijfrente) prijs	25	93 Verlaag de grondslag in box 3	29
70 Maak op tijd een keuze met betrekking tot uw geëxpireerde lijfrente	25	94 Sparen in de VBI of in de NV of BV	29
		95 VBI of liever toch maar niet	29

TIPS VOOR 2019

01 **Genereer liquiditeit: verzoek om voorlopige verliesverrekening**

Als u in 2019 een verlies verwacht, dan kunt u het weglekken van liquiditeit voorkomen door de voorlopige aanslag voor 2019 op nihil te stellen. U betaalt dan niet te veel. Na afloop van het boekjaar, bij het indienen van de aangifte, kan vervolgens een verzoek om voorlopige verliesverrekening worden gedaan. 80% van het aangegeven verlies kan dan mogelijk alvast worden benut. Als u in 2018 nog fiscale winst had, ontvangt u eventueel al betaalde belasting terug. Snel doen dus!

02 **Houd rekening met het verlaagde btw-tarief voor e-publicaties**

Met ingang van 1 januari 2020 zal voor elektronische uitgaven ook het verlaagde btw-tarief gelden. Deze nieuwe regeling geldt voor alle consumenten die elektronische uitgaven aanschaffen en alle ondernemers die elektronische uitgaven leveren. Ook gaat het verlaagde btw-tarief gelden voor het verlenen van toegang tot nieuwswebsites van bijvoorbeeld dagbladen, weekbladen en tijdschriften. Wij adviseren goed te onderzoeken wat voor gevolgen de verlaging van het btw-tarief heeft in uw situatie. Een goede administratie is van belang. Let bij leveringen rond de jaarwisseling ook op de toepassing van het juiste btw-tarief (21% of 9%). Er is geen overgangsrecht, waardoor de normale regels rondom het tijdstip van verschuldigdheid bepalend zijn voor welk tarief van toepassing is.

03 **Maximale aftrektarief alimentatie wordt verlaagd**

Het maximale aftrektarief van diverse aftrekposten, waaronder alimentatie, wordt met ingang van 1 januari 2019 stapsgewijs

verlaagd naar 37,05% in 2023. In 2019 ligt het maximale tarief waartegen aftrek mogelijk is op 51,75% (in 2020 wordt dit 46%). De alimentatieontvangst blijft wel belast tegen het hoogste progressieve tarief. In voorkomende gevallen kan de situatie ontstaan dat de alimentatieaftrek tegen een lager tarief plaatsvindt dan waartegen de alimentatieontvangst is belast. Indien u de alimentatie nog moet vaststellen, dient u met de verlaging van het aftrektarief rekening te houden. Indien u reeds alimentatie betaalt, kunt u overwegen alimentatie af te kopen. Uw BDO-adviseur kan u hierbij van dienst zijn. Let op: doe dit nog in 2019!

04 **Werkkostenregeling (1): Pas uw administratieve inrichting tijdig aan**

Per 1 januari 2020 zal de werkkostenregeling op de volgende punten worden aangepast:

a. Vergroting omvang vrije ruimte

Per 1 januari 2020 wordt in de berekening van de vrije ruimte een tweeschijvenstelsel opgenomen. De vrije ruimte wordt berekend als 1,7% van de fiscale loonsom tot en met € 400.000 plus 1,2% van het restant van die loonsom. Deze berekening vindt plaats per inhoudingsplichtige, tenzij inhoudingsplichtigen de zogenoemde concernregeling toepassen. Indien de concernregeling wordt toegepast, wordt de vrije ruimte berekend door de loonsommen van de inhoudingsplichtigen die deel uitmaken van het concern bij elkaar op te tellen en op basis van het totaal de vrije ruimte te berekenen.

b. Gerichte vrijstelling verklaring omtrent gedrag (VOG)

Per 1 januari 2020 wordt een nieuwe gerichte vrijstelling opgenomen voor vergoedingen van een voor de dienstbetrekking aangevraagde verklaring omtrent gedrag (VOG). Daarnaast wordt ook de vergoeding van met de Nederlandse VOG vergelijkbare buitenlandse verklaringen gericht

vrijgesteld ingeval deze zijn aangevraagd in het kader van de dienstbetrekking.

c. Waardebepaling bij producten uit eigen bedrijf

Om de bepaling van de waarde van het product uit het eigen bedrijf in lijn te brengen met de kortingsregeling, wordt voorgesteld om de waarde van de producten uit eigen bedrijf met ingang van 1 januari 2020 steeds te stellen op de waarde in het economische verkeer. De waarde in het economische verkeer dient in het kader van deze maatregel te worden uitgelegd als de consumentenprijs. Dit kan het bedrag zijn dat een werkgever op het moment dat de werknemer het product verkrijgt zelf bij consumenten in rekening brengt, maar dat kan ook het bedrag zijn dat een concurrent op dat moment aan consumenten in rekening brengt, bijvoorbeeld een genoemde prijs op een website of een aanbieding uit een reclamefolder. Allebei de bedragen, inclusief btw, zijn consumentenprijzen. De werkgever kan beide als uitgangspunt nemen voor de vaststelling van de hoogte van het loon.

d. Verwerking bestuursrechtelijke dwangsommen en betalingen in het kader van strafbeschikkingen

Met ingang van 1 januari 2020 zal worden vastgelegd dat het aanwijzen als eindheffingsloon niet (meer) mogelijk is voor vergoedingen en verstrekkingen ter zake van bestuursrechtelijke dwangsommen, geldsommen bij strafbeschikkingen en vergelijkbare buitenlandse dwangsommen en geldsommen. Dergelijke loonbestanddelen behoren in dat geval verplicht tot het loon waarover de werknemer belasting is verschuldigd. De maatregel ziet niet op dwangsommen en geldsommen die zijn opgelegd of verbeurd vóór 1 januari 2020.

e. Verlengen uiterste moment aangifte en afdracht eindheffing

Op dit moment dient een werkgever de verschuldigde eindheffing in verband met het overschrijden van de vrije ruimte van een kalenderjaar uiterlijk aan te geven tegelijk met de aangifte over het eerste aangiftetijdvak van het volgende kalenderjaar. Per 1 januari 2020 wordt deze termijn met ingang van het kalenderjaar 2020 daarom verlengd door het mogelijk te maken om de verschuldigde eindheffing in verband met het overschrijden van de vrije ruimte van een kalenderjaar uiterlijk aan te geven tegelijk met de aangifte over het tweede aangiftetijdvak van het volgende kalenderjaar. Dit geeft werkgevers meer tijd om de verschuldigde eindheffing in verband met overschrijding van de vrije ruimte vast te stellen.

Indien nodig, adviseren wij u uw administratieve inrichting op bovenstaande punten aan te passen. Ook de workshops rond de werkkostenregeling vinden nog steeds plaats. Kijk op www.bdo.nl/alp voor meer informatie.

**05 Gedifferentieerde WW-premie:
Pas uw administratie tijdig aan**

Met de wet Arbeidsmarkt in balans (Wab) wordt naast diverse arbeidsrechtelijke maatregelen een aanpassing van de heffing van de werkloosheidspremie ingevoerd. Vanaf 1 januari 2020 geldt, ongeacht de sector waartoe de werkgever behoort, eenzelfde hoge en lage WW-premie. Het premieverschil is bepaald op 5%. Dit betekent dat, nu er voor 2020 een lage premie is voorzien van 2,94%, de hoge premie 7,94% bedraagt. De

werkgever zal aan een aantal aanvullende voorwaarden moeten voldoen om de lage premie te kunnen toepassen. Wenst u hierover verdere informatie te ontvangen? Neem dan contact op met uw loonheffingspecialist.

06 Forfaitaire bijtelling voor de ter beschikking gestelde fiets

Wenst u aan uw werknemers een fiets (in bruikleen) ter beschikking te stellen? Dat kan! Per 1 januari 2020 wordt een forfaitaire bijtelling van 7% van de consumentenadviesprijs (de oorspronkelijke nieuwwaarde) voor het privégebruik van de fiets ingevoerd. De voorwaarden en gevolgen zijn echter anders dan ingeval een auto ter beschikking wordt gesteld. Wenst u hierover meer informatie te ontvangen, BDO helpt u graag!

TIPS OM ELK JAAR REKENING MEE TE HOUDEN

algemene tips voor
ondernemers

07 **Maak gebruik van de investeringsaftrekken**

Investeert u in energiebesparende bedrijfsmiddelen en/of duurzame energie, dan komt u mogelijk in aanmerking voor de energie-investeringsaftrek. Deze levert u een extra aftrek op van 45%. Een milieu-investering levert u een extra investeringsaftrek op van 13,5%, 27% of zelfs 36%. Zorg wel dat u tijdig de formaliteiten regelt, want dat luistert erg nauw bij deze regelingen.

Ook kunt u mogelijk de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek benutten. Een dergelijke extra aftrekpost zorgt voor meer liquiditeit voor uw onderneming.

08 **Uitstellen desinvesteringen in verband met desinvesteringsbijtelling**

De desinvesteringsbijtelling is een bijtelling bij de jaarwinst van de onderneming en geldt bij vervreemding of daarmee gelijkgestelde handeling (desinvestering) van bedrijfsmiddelen waarvoor eerder een investeringsaftrek ten laste van de winst is gebracht. De desinvesteringsbijtelling geldt alleen als in een kalenderjaar bedrijfsmiddelen zijn vervreemd voor een bedrag van meer dan € 2.300. De desinvesteringsbijtelling is van toepassing als de desinvestering plaatsvindt binnen vijf jaar na het begin van het kalenderjaar waarin de investering heeft plaatsgevonden. Afhankelijk van uw specifieke situatie, kunt u deze bijtelling voorkomen door de desinvestering uit te stellen tot 2020.

09 **Waardeer onvolwaardige vorderingen, voorraden of bedrijfsmiddelen af**

Als er bezittingen op de fiscale balans staan die een lagere actuele waarde hebben dan de fiscale boekwaarde, kunt u deze afwaarderen binnen de grenzen van goed koopmansgebruik. Het afwaarderen van oninbare vorderingen, voorraden of bedrijfspanden kan u een flinke aftrekpost opleveren.

10 **Maak uw onderneming inflatiebestendig door een optimale voorraadwaardering**

Bij het bepalen van de fiscale winst kunt u uw voorraden volgens verschillende methoden waarderen. Een van de toegelaten systemen is het *ijzeren voorraadstelsel*, waarbij een voor de onderneming normale voorraad tegen de historische kostprijs gewaardeerd mag blijven. Dit heeft tot gevolg dat prijsstijgingen buiten de winst blijven. Waar het de voorraadwaardering betreft, heeft inflatie dan geen vat meer op uw onderneming.

Let op! Het ijzeren voorraadstelsel is alleen toepasbaar op voorraden die soortgelijk of soortverwant zijn.

11 Zorg voor een onderbouwing van uw herinvesteringsvoornemen

Hebt u een bedrijfsmiddel met winst verkocht, dan kunt u de winst reserveren in een herinvesteringsreserve (HIR). De herinvesteringstermijn is normaal gesproken maximaal drie jaar. Wel moet u uiterlijk aan het einde van het boekjaar waarin het bedrijfsmiddel is vervreemd een herinvesteringsvoornemen hebben, om te investeren in:

- ▶ een bedrijfsmiddel dat economisch eenzelfde functie inneemt in het ondernemingsvermogen, of;
- ▶ bedrijfsmiddelen die in niet meer dan tien jaar worden afgeschreven.

Het herinvesteringsvoornemen moet bekend zijn bij de directie van de onderneming. In een concern van vennootschappen kan dit onder bijzondere omstandigheden ook de concernleiding zijn. Dan moet wel aannemelijk zijn dat het bedrijfsmiddel waarin wordt geherinvesteerd bij de vennootschap met de HIR terecht komt. Het herinvesteringsvoornemen moet niet alleen tijdig bekend zijn en blijven, het moet ook aannemelijk worden gemaakt. Dit kan via zoekopdrachten, investeringsprogramma's, etc. Zorg voor een duidelijke onderbouwing. Prettig nieuws is dat de Hoge Raad heeft beslist dat al geherinvesteerd is als de verplichting is aangegaan. U hoeft dus niet te wachten totdat het bedrijfsmiddel is geleverd.

12 Voorkom verdamping van verliezen

Verliezen zijn in de IB-winstsfeer maximaal negen jaar voorwaarts verrekenbaar. Na afloop van die termijn verdampen ze. Een verlies uit 2010 is dus nog maar tot en met 2019 ver-

rekenbaar. Uw BDO-adviseur kent verschillende mogelijkheden om verliesverdamping te voorkomen. Voorbeelden hiervan zijn het realiseren van stille reserves en het optimaliseren van het tijdstip waarop winst en kosten in aanmerking mogen worden genomen.

Let op! De termijn van voorwaartse verliesverrekening in de vennootschapsbelasting (niet in de IB-winstsfeer) is voor verliezen die zijn geleden in een boekjaar dat aanvangt vanaf 1 januari 2019 beperkt tot zes jaar (in plaats van negen jaar, zoals dat gold voor verliezen die zijn geleden vóór 1 januari 2019).

Daarmee zijn de verliezen geleden in het boekjaar dat aanvangt in het kalenderjaar 2019 uiterlijk verrekenbaar in het boekjaar dat aanvangt in het kalenderjaar 2025. Dit vergroot de noodzaak tot het nemen van maatregelen ter voorkoming van verliesverdamping.

Let op! Compensabele verliezen kunnen een waarde vertegenwoordigen. Voor u (en dan is de vraag hoe u ze kunt benutten), maar ook voor een koper van uw onderneming. Maatregelen in het kader van de bestrijding van de handel in zogenaamde verliesvennootschappen kunnen soms zorgen voor een onverwachte en ongewenste overkill. Raadpleeg uw BDO-adviseur en voorkom dat verliezen hun waarde verliezen!

13 Maak optimaal gebruik van de fiscale stimuleringsmaatregelen voor innovatie

De fiscale stimuleringsmaatregelen voor innovatie kunnen u veel liquiditeit opleveren. Denk aan de innovatiebox, de afdrachtvermindering voor speur- en ontwikkelingswerk (S&O-regeling) en de mogelijkheid om voortbrengingskosten van zelf voortgebrachte immateriële activa direct ten laste te brengen van het resultaat. Om gebruik te maken van de innovatiebox is altijd een S&O-verklaring noodzakelijk. Voor grote belastingplichtigen (belastingplichtigen die deel uitmaken van een concern met een netto-omzet van € 250 miljoen in vijf jaar of € 37,5 miljoen innovatieboxvoordeel in vijf jaar) is aanvullend een octrooi(aanvraag) (patent, kwekersrecht, medicijnvergunning, etc.) vereist, of moet sprake zijn van programmatuur. Dit extra toegangsticket voor de innovatiebox maakt de regeling complex. Daarnaast mogen bij uitbestede R&D-werkzaamheden minder voordelen aan de innovatiebox worden toegerekend. Deze regels vereisen een visie op het wel of niet aanvragen van patenten, etc. BDO kan u hierbij verder helpen.

14 Benut de aftrek van gemengde kosten optimaal

In beginsel komen zogenaamde gemengde kosten, zoals representatiekosten en kosten voor seminars en congressen, tot een bedrag van € 4.600 niet in aftrek. Is de onderneming onderworpen aan de vennootschapsbelasting, zoals een BV, en is sprake van één of meer werknemers, dan wordt het niet-aftrekbare bedrag van € 4.600 vervangen door 0,4% van de totale loonkosten. Ofwel: het niet-aftrekbare bedrag wordt verhoogd bij een totale loonsom van meer dan € 1.150.000.

Bij de aangifte kunt u ervoor kiezen om loon uit vroegere dienstbetrekking (betaalde pensioenen) niet tot de loonkosten te rekenen. Hierdoor kunnen meer gemengde kosten in aftrek worden gebracht. Zowel ondernemers in de IB-winstsfeer als ondernemers in de vennootschapsbelasting mogen als alternatief uitgaan van de daadwerkelijk gemaakt gemengde kosten in plaats van het hiervoor genoemde bedrag van € 4.600 of 0,4% van de totale fiscale loonkosten. Als u daarvoor bij de aangifte kiest, worden de hiervoor genoemde gemengde kosten in de IB-winst voor 80% en in de vennootschapsbelasting voor 73,5% in aftrek toegestaan. Deze optie kan in sommige situaties gunstiger uitpakken.

TIPS OM ELK JAAR REKENING MEE TE HOUDEN

ondernemingen
& vpb

15 **Zorg voor een verrekenprijsadministratie**

De voorwaarden van onderlinge rechtsverhoudingen tussen gelieerde lichamen mogen niet afwijken van de voorwaarden die in het economische verkeer tussen onafhankelijke partijen zouden zijn overeengekomen. De administratie moet gegevens bevatten waaruit blijkt op welke wijze de verrekenprijzen tot stand zijn gekomen. Ook moet eruit worden opgemaakt dat bij de tot stand gekomen verrekenprijzen sprake is van voorwaarden die in het economische verkeer door onafhankelijke partijen zijn overeengekomen. Is deze informatie niet beschikbaar in de administratie en betwist de Belastingdienst de gehanteerde verrekenprijzen, dan riskeert u omkering van de bewijslast. Zorg dat u voldoet aan deze juiste documentatieverplichting.

16 **Verzoek om toepassing van de regeling voor functionele valuta**

De aangifte vennootschapsbelasting wordt normaal gesproken gedaan in euro's. Als de vennootschap haar jaarrekening opmaakt in een andere functionele valuta, is het in principe mogelijk om ook in die valuta aangifte te doen. Het voordeel is dat valutaresultaten niet meer van invloed zijn op de in Nederland verschuldigde vennootschapsbelasting. Om met ingang van 2020 gebruik te maken van de regeling voor functionele valuta moet u vóór 1 januari 2020 een verzoek indienen bij de Belastingdienst.

Let op! Een keuze voor de regeling voor functionele valuta geldt in beginsel voor een periode van tien jaar.

17 **Benut uw houdsterverliezen van vóór 2019**

Als een vennootschap in een jaar fiscaal verlies lijdt, kan dit normaal gesproken worden verrekend met de winst van het voorgaande jaar en de toekomstige winsten in de zes volgende jaren (voor verliezen die zijn geleden vóór 1 januari 2019 is dat negen jaar). De houdsterverliesregeling beperkt deze verliesverrekeningsmogelijkheden voor houdster- en financieringsmaatschappijen. Hoewel deze regeling per 1 januari 2019 is komen te vervallen, is zij nog steeds van toepassing op houdster- en financieringsverliezen die zijn geleden vóór 1 januari 2019. Deze verliezen blijven nadien slechts negen jaar voorwaarts verrekenbaar met zogenoemde houdster- en financieringswinsten. Met de juiste planning zijn uw houdsterverliezen echter alsnog te benutten. Raadpleeg hiervoor uw BDO-adviseur.

18 **Ben kritisch op een paraplu krediet**

Een aantal jaar geleden heeft de Hoge Raad beslist dat een betaling uit hoofde van een paraplu krediet niet aftrekbaar is. In de procedure was sprake van een concern dat circa € 110 miljoen had geleend van een bankconsortium. Alle groepsmaatschappijen waren hoofdelijk aansprakelijk. Eén van de groepsmaatschappijen werd aangesproken voor ruim € 5 miljoen en wilde dit bedrag ten laste van de winst brengen. Dit mocht niet van de Hoge Raad, omdat de hoofdelijke aansprakelijkheid niet voortvloeide uit haar eigen onderneming, maar uit het feit dat zij behoorde tot een concern met een gezamenlijke aandeelhouder. Zelfstandig had de groepsmaatschappij zich nooit garant gesteld (kunnen stellen) voor

een bedrag van € 110 miljoen. De aansprakelijkheid speelde in de aandeelhouderssfeer. Hoewel de omvang van de geldlening in de casus voor de Hoge Raad fors was, is feitelijk sprake van een alledaagse situatie. Een concern, inclusief DGA, staat garant/borg voor een krediet.

Houd er rekening mee dat betaalde bedragen niet aftrekbaar zijn als de garantie/borg wordt aangesproken. Wilt u dit voorkomen of het risico beperken? Beperk dan per vennootschap de aansprakelijkheid tot het bedrag waarvoor zij zelfstandig garant zou kunnen staan, respectievelijk het bedrag dat zij zelfstandig had kunnen lenen. In de praktijk zal deze 'oplossing' niet altijd mogelijk zijn. De bank zal dan geen krediet willen verstrekken.

19 **Maatregel voor belangen in gecontroleerde lichamen en vaste inrichtingen (CFC-maatregel)**

De eerste EU-richtlijn die is gericht tegen belastingontwijking heeft ervoor gezorgd dat in de vennootschapsbelasting met ingang van 1 januari 2019 een CFC-maatregel is ingevoerd. In bepaalde situaties worden zogenoemde 'besmette voordelen', die worden genoten door een in het buitenland gevestigd gecontroleerd belang (CFC), in Nederland bij de houder van de CFC belast met vennootschapsbelasting. Het gaat dus over inkomen dat in het buitenland opkomt, maar in Nederland wordt belast met vennootschapsbelasting. Voorbeelden van besmette voordelen zijn rente, royalty's en dividenden. De regeling is complex en bevat uitzonderingen waardoor deze toch niet van toepassing is. De CFC-maatregel geldt alleen als de CFC is gevestigd in een land dat te weinig winstbelasting heft en/of dat als niet-coöperatief kwalificeert. Jaarlijks stelt

de staatssecretaris van Financiën een lijst op met de landen die te weinig winstbelasting heffen en/of niet-coöperatief zijn. De lijst geldt dan voor het daaropvolgende jaar. Deze maatregel maakt het noodzakelijk uw internationale groepsstructuur te beoordelen en eventueel te wijzigen. Uw BDO-adviseur helpt u hierbij graag.

20 **Conditionele bronbelasting op rente- en royaltybetalingen**

Met ingang van 1 januari 2021 wordt een conditionele bronbelasting op renten en royalty's ingevoerd (Wet bronbelasting 2021). Met het wetsvoorstel beoogt de regering te voorkomen dat Nederland nog langer wordt gebruikt als toegangspoort naar belastingparadijzen. Daarnaast wil de regering het risico op arbitrage tussen het 'hoge' Nederlandse Vpb-tarief en een buitenlands winstbelastingtarief van lager dan 9% verkleinen. Onder de reikwijdte van het voorstel vallen niet alleen rente- en royaltybetalingen naar lichamen in belastingparadijzen maar ook aan zogenoemde hybride entiteiten. Rente- en royaltybetalingen aan natuurlijke personen vallen niet onder de toekomstige bronbelasting. Als het lichaam dat de rentebetaling of royalty direct ontvangt niet in een laagbelastende jurisdictie is gevestigd, kan toch bronbelasting zijn verschuldigd als elders in de structuur een laagbelastende jurisdictie aanwezig is waar de betalingen uiteindelijk aan toekomen. Of sprake is van een laagbelastende jurisdictie wordt vastgesteld aan de hand van twee lijsten die periodiek kunnen worden gewijzigd. Bovendien dient de betaler ter zake van rente- en royaltybetalingen gegevens en inlichtingen te verstrekken die van belang kunnen zijn voor de heffing van de bronbelasting. Dit kunnen ook gegevens en inlichtingen

betreffen die in het bezit zijn van de ontvanger en achterliggende belanghebbende(n). Mocht de inspecteur de overtuiging krijgen dat ten onrechte geen of te weinig bronbelasting is ingehouden, dan kan hij dit naheffen bij de betaler. Voor de ten onrechte niet of te weinig betaalde bronbelasting zijn bestuurders hoofdelijk aansprakelijk. Het is in dit kader noodzakelijk om de internationale groepsstructuur te beoordelen en eventueel te herstructureren en de informatiesystemen hierop in te richten. Uw BDO-adviseur helpt u hierbij graag.

21 **Algemene renteaftrekbeperkingsmaatregel in de vennootschapsbelasting**

Rente is in beginsel fiscaal aftrekbaar van de winst. De vennootschapsbelasting kent echter enkele renteaftrekbeperkingen om ongewenste vormen van grondslaguitholling door renteaftrek tegen te gaan, waaronder de earningsstrippingmaatregel. Deze algemene regel beperkt de aftrekbaarheid van de per saldo verschuldigde rente op derden- en concernleningen, ofwel het verschil tussen de rentelasten en rentebaten ter zake van geldleningen (saldo aan renten), voor zover dat dit saldo meer bedraagt dan:

- ▶ 30% van de fiscale EBITDA; of
- ▶ € 1 miljoen, indien dit meer is dan de uitkomst van 30% van de fiscale EBITDA.

Daarnaast kan rente niet aftrekbaar zijn op grond van andere wettelijke renteaftrekbeperkingen en op grond van rechtspraak. Door de complexiteit van dit stelsel van renteaftrekbeperkingen is het verstandig uw bestaande financieringsstructuur voortdurend te beoordelen en eventueel te optimaliseren. Elke wijziging van de concernstructuur en/of de leenverhoudingen

binnen concern kan grote impact hebben op het fiscale plaatje. Specifiek voor de earningsstrippingmaatregel is het daarnaast goed om te bekijken of een vennootschap kan worden ontvoegd uit de fiscale eenheid, dan wel juist te voegen in een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Uw BDO-adviseur helpt u hier graag bij.

22 **Renteaftrek bij samenwerkende groep sneller in gevaar**

In de vennootschapsbelasting wordt renteaftrek geweigerd in – onder meer – situaties waarin een overname wordt gefinancierd met een lening van een verbonden lichaam (bijvoorbeeld een aandeelhouder met een belang van 1/3 of meer) én waarin de rente bij dat verbonden lichaam niet of nauwelijks wordt belast. In het verleden werd op deze manier de Nederlandse belastinggrondslag fors uitgehold.

Deze renteaftrekbeperking bleek niet waterdicht. Samenwerkende investeerders zorgden er bijvoorbeeld voor dat zij ieder (net) minder dan 1/3 belang namen, zodat de renteaftrekbeperking niet gold. Met ingang van 2017 is daarom in de vennootschapsbelasting het begrip 'samenwerkende groep' opgenomen. Hierdoor kan de renteaftrek ook geweigerd worden als elke investeerder zelf minder dan 1/3 belang heeft, maar samen met zijn samenwerkende mede-investeerders meer dan 1/3 belang houdt. Het begrip 'samenwerkende groep' is echter niet vastomlijnd. De wetsgeschiedenis noemt de grote private equity investeerders, maar sluit geenszins uit dat ook familiale structuren of situaties waarin enkele investeerders samen investeren in een bedrijf worden geraakt. Alertheid is geboden als u samen met anderen investeert.

23 **Beoordeel of de fiscale eenheid voor u (nog) voordelig is**

Een fiscale eenheid kan uw onderneming diverse voordelen bieden. Denk hierbij vooral aan de onderlinge verliesverrekening. In voorkomende gevallen kunt u door voeging van een dochtermaatschappij de latent aanwezige verliezen van de dochtermaatschappij mogelijk in de fiscale eenheid verrekenen. Volgens de wettelijke regeling kunnen feitelijk buiten Nederland gevestigde entiteiten (zoals een Belgische BVBA of een Duitse GmbH) zonder ondernemingsactiviteiten in Nederland niet worden opgenomen in een fiscale eenheid. Dit verbod op een grensoverschrijdende fiscale eenheid is volgens het Hof van Justitie in zijn algemeenheid niet in strijd met het Europese recht. In 2018 besliste het Hof van Justitie echter dat aan een Nederlandse BV bepaalde voordelen ('elementen') van een denkbeeldige grensoverschrijdende fiscale eenheid met een feitelijk in een andere EU-lidstaat gevestigde dochtermaatschappij moeten worden gegund. Anders geformuleerd: het onthouden van dergelijke voordelen als gevolg van het wettelijke verbod op een grensoverschrijdende fiscale eenheid kan strijdig zijn met de vrijheid van vestiging die in het EU-verdrag is vastgelegd. Dit wordt de 'per-elementbenadering' genoemd.

Met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018 is de Wet spoed-reparatie fiscale eenheid in werking getreden. De kern hiervan is dat de fiscale eenheid voor de toepassing van een aantal regelingen moet worden weggedacht. Door het voordeel van de fiscale eenheid in binnenlandse situaties weg te nemen, kan in grensoverschrijdende gevallen geen beroep meer worden gedaan op de per-elementbenadering. De volgende regelingen (en alle regelingen die daarmee verband houden) moeten met ingang van 1 januari 2018 worden toegepast alsof er geen fiscale eenheid is:

- ▶ de renteaftrekbeperking tegen winstdrainage;
- ▶ de regeling voor beleggingsdeelnemingen in de deelnemingsvrijstelling;
- ▶ de renteaftrekbeperking inzake bovenmatige deelnemingsrente;
- ▶ de verliesverrekeningsbeperking bij wijziging van het uiteindelijk belang; en
- ▶ de afdrachtvermindering bij dooruitdeling van dividenden in de dividendbelasting.

Uw BDO-adviseur helpt u graag bij het in kaart brengen van de gevolgen van de spoedmaatregelen voor uw fiscale eenheid. Het kan in sommige gevallen voordeliger zijn om de fiscale eenheid te verbreken. Dit is echter maatwerk, waarbij ondersteuning van een fiscaal adviseur onmisbaar is.

Let op! De vraag is of het huidige systeem van de fiscale eenheid (met de spoedmaatregelen) Europeesrechtelijk houdbaar is voor de toekomst. In juni 2019 heeft het ministerie van Financiën een keuzedocument opgesteld met daarin vier opties voor een toekomstbestendige concernregeling in de vennootschapsbelasting. Het is de verwachting dat het ministerie op korte termijn een brief naar de Tweede Kamer stuurt met daarin een schets van de beoogde concernregeling.

24 **Zorg voor een goede verrekeningsovereenkomst tussen de fiscale eenheidsmaatschappijen**

Binnen de fiscale eenheid moet de vennootschapsbelastinglast worden verdeeld tussen de fiscale eenheidsmaatschappijen. Zorg voor een zodanige verrekening dat dit optimaal gebeurt. Dit kan bijvoorbeeld bij een eventueel faillissement een groot voordeel opleveren.

25 **Kijk naar de mogelijkheden van een fiscale eenheid bij een buitenlandse moeder of tussenhoudster**

Per 9 december 2016 zijn de mogelijkheden voor het aangaan van een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting binnen internationale concerns met een buitenlandse moeder of tussenhoudster wettelijk verankerd. In de volgende gevallen is een fiscale eenheid ook mogelijk:

- ▶ Een fiscale eenheid tussen een Nederlandse moedermaatschappij en een Nederlandse kleindochtermaatschappij met één buitenlandse tussenhoudster gevestigd in een EU- of EER-lidstaat;
- ▶ Een fiscale eenheid vergelijkbaar met de situatie hiervoor, maar met meerdere buitenlandse tussenhoudsters gevestigd in verschillende EU- of EER-lidstaten;
- ▶ Een fiscale eenheid tussen twee zustermaatschappijen met een buitenlandse moedermaatschappij gevestigd in een EU- of EER-lidstaat.

Het verzoek om een fiscale eenheid te vormen moet binnen drie maanden na het gewenste voegingstijdstip worden ingediend. Bekijk samen met uw BDO-adviseur of uw situatie extra mogelijkheden biedt voor het aangaan van een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting.

26 **Voorkom nadelen door het verbreken van een fiscale eenheid**

Een fiscale eenheid biedt voor concerns veel voordelen, maar kan ook aanzienlijke nadelen met zich brengen. Voor een onderneming in zwaar weer kan de onderlinge verliesverrekening voordelig zijn. Tegelijkertijd is de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de vennootschapsbelastingsschuld van de fiscale eenheid voor elk van de gevoegde maatschappijen een potentieel nadeel. Bovendien heeft de ontvanger van de Belastingdienst bij een fiscale eenheid ruime verrekenmogelijkheden. Zo kan een loonbelastingsschuld van de ene gevoegde maatschappij worden verrekend met een teruggaaf omzetbelasting van een andere gevoegde maatschappij. Een verbreking van de fiscale eenheid zorgt ervoor dat deze nadelen voor toekomstige belastingsschulden worden vermeden.

27 **Haal voordeel door het verbreken van de fiscale eenheid**

Door de fiscale eenheid te verbreken kan wellicht meerdere malen worden gebruikgemaakt van het tariefopstapje in de vennootschapsbelasting. Dit kan per BV een voordeel opleveren van maar liefst € 12.000 in 2019.

Let op! Of het verbreken van de fiscale eenheid voordelig is, is maatwerk. Laat u daarom adviseren door uw BDO-adviseur.

28 **Aangaan en verbreken van een fiscale eenheid in één jaar**

Als de fiscale eenheid in de loop van het boekjaar is aangegaan, kan het (afhankelijk van de behaalde resultaten) voordelig zijn om de fiscale eenheid nog hetzelfde boekjaar weer te verbreken. De fiscale eenheid wordt dan namelijk geacht niet te hebben bestaan.

29 **Besteed aandacht aan de deelnemingsvrijstelling en een liquidatieverlies**

Een liquidatieverlies is aftrekbaar. Eén van de voorwaarden om een liquidatieverlies in aanmerking te nemen, is dat de vereffening voltooid moet zijn. Als u in 2019 een liquidatieverlies wilt nemen, zorg dan dat de vereffening nog in 2019 helemaal is afgerond. Kunt u het verlies pas later gebruiken, wacht dan met het voltooiën van de vereffening. Dan blijft het fiscaal verlies ten minste een jaar langer verrekenbaar.

Let op! Het kabinet heeft aangekondigd de liquidatieverliesregeling met ingang van 2021 te gaan versoberen. Het verdient daarom aanbeveling te inventariseren of zich in uw structuur deelnemingen of vaste inrichtingen bevinden waarvoor de verliesneming vanaf 2021 mogelijk wordt beperkt. Naar aanleiding van het nog te verschijnen wetsvoorstel kan dan tijdig actie worden ondernomen.

30 **Wijzig uw boekjaar**

Als u om administratieve en/of andere bedrijfseconomische redenen uw boekjaar wenst te wijzigen, kunt u wellicht een bijkomend belastingvoordeel behalen. Denk hierbij aan tariefsvoordelen, een langere verliesverrekeningstermijn of een langere termijn om te herinvesteren. Beoordeel nog voor het einde van het jaar of uw boekjaar moet worden aangepast. Het besluit hiervoor moet namelijk voor het einde van het boekjaar zijn genomen. Tevens moet de aanpassing van het boekjaar ook statutair zijn gewijzigd voor het einde van het jaar.

31 **Verzoek om teruggave bronbelasting bij dividenden, rente of royalty's**

Als u geen verzoek om (gedeeltelijke) vrijstelling hebt ingediend, wordt belasting ingehouden bij de uitbetaling van dividenden, rente of royalty's. U kunt dan achteraf een verzoek indienen om teruggaaf van de te veel ingehouden belasting. Hoeveel belasting u terugkrijgt, is afhankelijk van het percentage dat volgens het belastingverdrag is vrijgesteld. Onder de meeste belastingverdragen dient een verzoek om teruggave van ingehouden bronbelasting binnen drie jaar na het jaar van ontvangst van het buitenlandse inkomen te worden ingediend. Niet terugggevraagde bronbelasting is niet vatbaar voor verrekening en bovendien niet als kosten in mindering te brengen op het resultaat. Daarom adviseren wij u de in 2016 ingehouden bronbelasting voor het einde van 2019 terug te vragen. Mocht u zekerheid willen verkrijgen over de termijn waarbinnen een verzoek om teruggave van de op u uit het buitenland ontvangen buitenlandse inkomen ingehouden bronbelasting dient te worden ingediend, adviseren wij u contact met ons op te nemen zodat we het van toepassing zijnde verdrag kunnen raadplegen.

Voor een buitenlandse belegger is er op basis van een uitspraak van het Hof van Justitie wellicht een extra mogelijkheid om Nederlandse dividendbelasting terug te krijgen. Zeker als er een rendement van 8% of meer is behaald op de Nederlandse aandelen, verdient het aanbeveling om contact met ons op te nemen om te beoordelen of deze uitspraak ook voor u positieve gevolgen heeft.

32 **Beoordeel uw structuur op hybride mismatches en herstructureer nog voor 1 januari 2020**

Vanaf 1 januari 2020 wordt een einde gemaakt aan structuren waarbij internationaal opererende bedrijven gebruik kunnen maken van zogenoemde hybride mismatches. Hybride mismatches zijn situaties waarin een belastingvoordeel wordt behaald door gebruik te maken van de verschillen tussen vennootschapsbelastingstelsels van staten, meer in het bijzonder door gebruik te maken van de verschillende fiscale kwalificaties van lichamen, vaste inrichtingen, overdrachten en financiële instrumenten. Deze verschillen kunnen ertoe leiden dat een vergoeding of betaling aftrekbaar is in de staat waar de betaler is gevestigd, zonder dat de corresponderende opbrengst in de vestigingsstaat van de ontvanger wordt belast (aftrek zonder heffing). Een andere variant is de situatie waarin de vergoeding of betaling in meerdere staten aftrekbaar is (dubbele aftrek).

Vanaf 2020 zullen in de vennootschapsbelasting neutralisatieregels worden opgenomen. Daarmee wordt ofwel de aftrek van een vergoeding of betaling bij de betalende partij geweigerd ofwel de vergoeding of betaling bij de ontvanger (alsnog) in de heffing betrokken. De neutralisatieregels gelden alleen als sprake is van een hybride mismatch die ontstaat in gelieerde verhoudingen (onderling belang van ten minste 25%) of wanneer sprake is van een zogenoemde gestructureerde

regeling. Daarvan is sprake als niet-gelieerde lichamen een hybride mismatch tot stand brengen waarbij de voordelen daarvan zijn verdisconteerd in de voorwaarden van de regeling of als een regeling zodanig is opgezet dat zij resulteert in een hybride mismatch. Het is daarom zaak nog vóór het einde van 2019 uw structuur te beoordelen op hybride mismatches en eventueel te herstructureren om toepassing van de neutralisatieregels te voorkomen.

Let op! In samenhang met de neutralisatieregels wordt eveneens met ingang van 1 januari 2020 een documentatieverplichting in de vennootschapsbelasting geïntroduceerd. Deze verplichting schrijft voor dat een belastingplichtige die in de aangifte stelt dat de neutralisatieregels ten aanzien van een vergoeding, betaling, veronderstelde betaling, last of verlies niet op hem van toepassing zijn, gegevens in zijn administratie moet opnemen waaruit dit blijkt. Als een belastingplichtige in zijn aangifte de neutralisatieregels wel moet toepassen, dient hij in zijn administratie gegevens op te nemen waaruit blijkt op welke wijze de regels zijn toegepast. Omdat de neutralisatieregels in de regel alleen van toepassing zijn in internationale verhoudingen, zijn belastingplichtigen waarvan het concern alleen nationaal opereert van deze documentatieverplichting ontheven.

Het is in dit kader noodzakelijk uw internationale groepsstructuur te beoordelen en eventueel te herstructureren en ook uw informatiesystemen op de documentatieverplichting in te richten. Uw BDO-adviseur helpt u hierbij graag.

33 Inventariseer of aan de substance-eisen wordt voldaan; substance-eisen vanaf 2020 nog belangrijker

De vennootschapsbelasting en dividendbelasting, en de voorgestelde wetswijziging voor een bronbelasting op renten en royalty's (met beoogde ingangsdatum 1 januari 2021), bevatten antimisbruikbepalingen op grond waarvan bepaalde gunstige regelingen niet of bepaalde ongunstige regelingen juist wel van toepassing zijn in het geval van oneigenlijk gebruik. Volgens de huidige wetgeving blijven deze antimisbruikbepalingen in bepaalde situaties buiten toepassing als wordt voldaan aan nader omschreven 'substance-eisen'. Voorgesteld wordt om dit met ingang van 2020 in de vennootschapsbelasting en dividendbelasting te veranderen. Als voortaan is voldaan aan de substance-eisen, levert dat niet meer op dan een vermoeden dat oneigenlijk gebruik afwezig is. De Belastingdienst kan vervolgens tegenbewijs leveren. Slaagt dat tegenbewijs, dan geldt de betreffende gunstige regeling niet of de ongunstige regeling juist wel. De substance-eisen verliezen dus het karakter van 'veilige haven'. In de voorgestelde bronbelasting op renten en royalty's wordt deze benadering met ingang van 2021 ook gevolgd voor de daarin voorgestelde antimisbruikmaatregel.

TIPS OM ELK JAAR REKENING MEE TE HOUDEN

ondernemingen & btw

34 Maak slim gebruik van aangiftetermijnen

Is uw onderneming in de hoofdregel btw verschuldigd? Dan kan een cashflowvoordeel behaald worden wanneer de btw-aangifte op kwartaalbasis wordt ingediend. Is meestal sprake van een teruggaafpositie? Dan wordt juist een voordeel behaald door per maand btw-aangifte te doen. Indien er sprake is van een fiscale eenheid in de btw zijn er wellicht ruimere mogelijkheden.

35 Vraag tijdig uw in 2019 betaalde btw in andere EU-lidstaten terug

Nederlandse ondernemers die recht op aftrek van btw hebben kunnen de btw die in een ander EU-land betaald is, terugvragen. Dit gebeurt via het elektronische portaal van de Nederlandse Belastingdienst. Uw verzoek wordt na indiening door de Nederlandse Belastingdienst doorgestuurd naar het betreffende land van teruggaaf. De deadline voor het indienen van een dergelijk verzoek met betrekking tot het jaar 2019 is 30 september 2020. U kunt deze btw echter al eerder terugvragen, in ieder geval vanaf 1 januari 2020.

36 Hou de herzieningstermijn in de gaten

De in aftrek gebrachte btw op de aanschaf van onroerende zaken tot tien jaar geleden moet herzien worden wanneer de onroerende zaak meer of minder gebruikt is voor btw-belaste prestaties. Is de onroerende zaak in 2019 verhoudingsgewijs minder gebruikt voor btw-belaste prestaties, dan moet u herzienings-btw aangeven in de laatste btw-aangifte van

het boekjaar. Als de onroerende zaak in 2019 verhoudingsgewijs juist meer gebruikt is voor btw-belaste prestaties, heeft u recht op teruggaaf van de herzienings-btw in de laatste btw-aangifte van het boekjaar. Of deze correctie nodig is, dient u aan het einde van elk boekjaar te beoordelen, tot en met negen jaar na het jaar van ingebruikname van de onroerende zaak. De herzieningsregels gelden ook voor roerende zaken waarop afgeschreven (kan) worden. In dat geval dient aan het einde van elk boekjaar beoordeeld te worden of herziening nodig is, tot en met vier jaar na het jaar van ingebruikname van de onroerende zaak.

37 Vraag teruggave btw voor oninbare vorderingen

Vraag eerder verschuldigde btw op aangifte terug bij niet betaling. Het recht op teruggaaf van de eerder voldane btw ontstaat in ieder geval voor zover de vergoeding één jaar na opeisbaarheid nog niet is ontvangen. Andersom geldt dat wanneer u uw schulden niet betaalt één jaar na opeisbaarheid u de btw die u in aftrek hebt gebracht weer verschuldigd wordt.

38 Let op uw bouwterrein en de btw-gevolgen

Aankoop van braakliggende grond van een btw-ondernemer is vanaf 2017 al snel belast met 21% btw (in plaats van 6% overdrachtsbelasting). Hebt u braakliggende grond en overweegt u deze te verkopen, of heeft u een grondpositie op het oog die u wilt verkrijgen? Neem contact op met uw BDO btw-adviseur om de grondtransactie te optimaliseren.

39 Controleer of uw huurder nog voldoet aan de 90%- (of 70%-) eis voor aftrekgerechtigdheid

Wanneer bij de verhuur van onroerende zaken geopteerd is voor btw-belaste verhuur, dient u te controleren of uw huurder de btw nog steeds voor ten minste 90% in aftrek kan brengen (voor bepaalde uitzonderingen geldt dat een aftrekrecht van ten minste 70% voldoende is). Als dat niet meer het geval is, kunt u de onroerende zaak niet meer met btw verhuren.

40 Controleer of u of uw koper voldoet aan de 90% (of 70%-) eis in geval van een uitgeoefende optie btw-belaste verkoop

Net als bij een verhuur kan bij een levering onder voorwaarden geopteerd worden voor een btw-belaste levering. Een koper van een onroerende zaak dient hierbij te verklaren dat hij in het boekjaar van levering en het daaropvolgende boekjaar de btw voor 90% of meer in aftrek heeft kunnen brengen (soms is 70% of meer voldoende). Dit dient te gebeuren binnen vier weken na afloop van deze periode. Voor onroerende zaken waarbij in 2018 is geopteerd voor een belaste levering, dient de koper dus uiterlijk 28 januari 2020 deze 90%-verklaring af te geven. Indien de onroerende zaak niet in het boekjaar van levering of het daaropvolgende boekjaar in gebruik is genomen, vervalt de optie.

41 Betaal nooit contant bij het tanken

Let er op dat u altijd met uw tankpas, pinpas of creditcard op naam van de onderneming betaalt als u tankt met uw auto van de zaak. Bij een contante betaling kan de Belastingdienst

niet nagaan door wie de betaling gedaan is, alleen de kassabon is daarvoor niet voldoende. In dat geval kan de Belastingdienst de aftrek van btw weigeren. Voor medewerkers met een auto van de zaak gelden dezelfde regels.

42 Meld verbreking van de fiscale eenheid voor de btw

De leden van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de door de fiscale eenheid verschuldigde omzetbelasting, wanneer de fiscale eenheid bij beschikking is vastgelegd. Heeft uw holding-BV de aandelen in een werk-BV verkocht? Dan is de kans groot dat daarmee de fiscale eenheid verbroken wordt. De verbreking moet u schriftelijk melden aan de bevoegde inspecteur om de aansprakelijkheid te beëindigen. Gebeurt dat niet, dan kan de holding-BV aansprakelijk gesteld blijven worden voor de btw van de vroegere werk-BV, ook voor btw die ontstaan is in de periode na verkoop van de aandelen.

43 Let op de tenaamstelling van facturen

Btw komt alleen voor aftrek in aanmerking als u in het bezit bent van een factuur die voldoet aan de factuurvereisten. Eén van de vereisten is dat de factuur gericht moet zijn aan de onderneming. Als werknemers bijvoorbeeld zelf een mobiele telefoonabonnement afsluiten of literatuur aanschaffen en deze kosten declareren bij hun werkgever, zal dit gebeuren op basis van een factuur die aan de werknemer gericht is. De onderneming kan de btw dan niet in aftrek brengen. Als deze kosten direct door de werkgever betaald worden (de werkgever

schaft een mobiele telefoonabonnement en literatuur aan in dit voorbeeld), zullen de facturen van de leveranciers wel op naam van de werkgever (moeten) staan en kan de onderneming de btw wel in aftrek brengen.

44 Doe btw-aangifte van privégebruik

Gedurende het boekjaar mag een ondernemer alle btw op kosten voor de auto van de zaak in aftrek brengen. Aan het einde van het boekjaar geeft hij btw aan ter zake van het privégebruik van hemzelf en/of de werknemers. Hierbij mag de ondernemer gebruikmaken van een voorgeschreven forfait. Ook voor ander privégebruik door de ondernemer, zijn personeel of relaties dienen correcties plaats te vinden in de laatste btw-aangifte. Voorbeelden zijn verstrekkingen in de kantine, relatiegeschenken, personeelsuitjes en kerstpakketten. Indien de verstrekkingen aan een werknemer of relatie niet uitkomen boven de €227 per boekjaar, kan de correctie achterweg blijven. Voor de kantine bestaat een speciale regeling.

45 Berekening definitieve pro rata

De btw op algemene kosten kan in aftrek worden gebracht op basis van de zogenaamde pro rata. Dit is de verhouding tussen de belaste vergoedingen die de ondernemer ontvangt ten opzichte van de totale vergoedingen. Aan het einde van elk jaar dient te worden vastgesteld wat de pro rata voor dat jaar is.

46 Houd rekening met nieuwe regels voor call-off stock

Vanaf 1 januari 2020 geldt een vereenvoudiging voor call-off stock. Op basis van deze vereenvoudiging geeft de verkoper een intracommunautaire levering aan op het moment waarop de koper de goederen uit de voorraad haalt. De koper geeft op hetzelfde moment een intracommunautaire verwerving aan. Zonder de vereenvoudiging had de verkoper een fictieve intracommunautaire levering en verwerving aan moeten geven op het moment waarop hij de voorraad overbrengt. Hij moet zich dan registreren voor de btw in de EU-lidstaat waarnaar de voorraad wordt overgebracht en aldaar btw-aangifte doen. De vereenvoudiging is alleen van toepassing wanneer de koper bekend is. Daarnaast gelden voor de vereenvoudiging nog meer aanvullende voorwaarden. Vraag uw adviseur naar de details. Het voordeel van de geharmoniseerde vereenvoudiging voor call-off stock is dat deze in alle EU-lidstaten op dezelfde manier geldt. U hoeft zich dus niet langer af te vragen of de vereenvoudiging van toepassing is in een bepaalde EU-lidstaat.

47 Houd rekening met de vereenvoudiging voor ketentransacties/ABC-transacties

Vanaf 1 januari 2020 geldt een vereenvoudiging voor ketentransacties/ABC-transacties. Door deze vereenvoudiging ontstaat er duidelijkheid voor de toerekening van het vervoer bij ketentransacties. De vereenvoudiging die per 1 januari 2020 geldt, kan ook worden toegepast in geval van langere ketens. De vereenvoudiging heeft overigens geen gevolgen voor de reeds bestaande vereenvoudigde ABC-regeling. Deze blijft bestaan. Wanneer u betrokken bent bij ABC-transacties

is het van belang om aan de hand van uw huidige handelwijze te kijken wat de gevolgen zijn van de nieuwe regeling. Indien u beschikt over btw-nummers van verschillende landen dan kunt u bezien of het gunstiger is om van het ene of het andere btw-nummer gebruik te maken bij ABC-transacties. Vraag uw adviseur naar de details.

48 Houd rekening met de nieuwe voorwaarden voor toepassing van het nultarief

Als de leverancier geen btw-identificatienummer heeft van zijn afnemer of als hij zijn Opgaaf ICP niet correct heeft ingevuld, heeft hij vanaf 1 januari 2020 geen recht op toepassing van het nultarief voor intracommunautaire leveringen. Op dit moment zijn dit geen materiële voorwaarden voor toepassing van het nultarief. Lidstaten kunnen het nultarief niet weigeren indien niet aan deze voorwaarden is voldaan. Zij kunnen alleen straffen en geldboetes opleggen. Vanaf 1 januari 2020 kunnen lidstaten het nultarief wel weigeren wanneer niet aan deze voorwaarden is voldaan. Het wordt dus van nog groter belang voor ondernemers om de btw-nummers van hun afnemers te controleren voordat zij het nultarief toepassen en daar een vastlegging van te maken in de administratie. Btw-nummers worden door sommige lidstaten namelijk met terugwerkende kracht uit het register verwijderd. Voor de details kunt u contact opnemen met uw adviseur!

49 Houd rekening met de vereenvoudiging voor het bewijs van het btw-nultarief bij intra-communautaire transacties

Vanaf 1 januari 2020 geldt een vereenvoudiging voor het bewijs van het nultarief bij intracommunautaire transacties. Voor belastingplichtigen gelden op grond hiervan in alle EU-lidstaten dezelfde btw-regels om hun recht op toepassing van het nultarief te bewijzen. De documenten die hiervoor kunnen worden gebruikt zijn echter beperkt. Dit betekent dat belastingplichtigen mogelijk op andere wijze hun recht op het nultarief moeten bewijzen. Ondernemers die beschikken over bepaalde bewijzen, kunnen gebruikmaken van het nieuwe bewijsvermoeden. Omdat het bewijsvermoeden kan worden weerlegd door de Belastingdienst is het naar onze mening toch raadzaam om andere bewijzen waarover de ondernemer beschikt te blijven bewaren. Wij adviseren dus niet om de huidige handelwijze aan te passen.

TIPS OM ELK JAAR REKENING MEE TE HOUDEN

ondernemingen
& formaliteiten

50 Vernietig uw oude administratie (maar niet te snel)

Ondernemers en belastingplichtigen die resultaat uit overige werkzaamheden genieten, zijn wettelijk verplicht tot het voeren en bewaren van hun administratie. De wettelijke bewaartermijn van boeken, bescheiden en andere gegevensdragers bedraagt in het algemeen zeven jaar. Deze bewaarplicht geldt voor alle basisgegevens (zoals het grootboek, de facturen van debiteuren en crediteuren, de in- en verkoopadministratie, de voorraadgegevens en de loonadministratie) en de overige gegevens die van belang kunnen zijn bij een belastingcontrole. Ook de hiervoor bedoelde gegevens die elektronisch zijn opgeslagen, vallen onder de bewaarplicht. Let wel op dat bepaalde stukken betrekking kunnen hebben op meerdere jaren. Deze kunnen pas worden vernietigd nadat ze hun actualiteitswaarde hebben verloren. Zo mag een contract dat ziet op 2010-2012 pas in 2020 worden vernietigd.

Let op! De algemene wettelijke bewaartermijn van zeven jaar is korter dan de btw-herzieningstermijn voor onroerende zaken en rechten waaraan deze zijn onderworpen. De (al dan niet vrijgestelde) btw-ondernemer blijft daarom verplicht om alle boeken, bescheiden en andere gegevensdragers of de inhoud daarvan - betreffende onroerende zaken en rechten waaraan onroerende zaken zijn onderworpen - gedurende negen jaar volgend op het jaar waarin de btw-ondernemer het goed is gaan gebruiken te bewaren (= de herzieningstermijn).

51 Leent u personeel in? Bewaar die gegevens dan langer!

Als u personeel inleent is het raadzaam om stukken die op deze inlening zien (bijvoorbeeld ID-gegevens of manurenstaten) langer dan zeven jaar te bewaren. Dit heeft te maken met een mogelijke aansprakelijkstelling die nog vele jaren na het verstrijken van de bewaartermijn kan plaatsvinden.

Let op! Als u persoonsgegevens langer wilt bewaren dan de wettelijke bewaartermijn, leg dan in uw AVG-protocol vast welke gegevens u bewaart en verwerkt en waarom.

Hoewel voor hen de administratieplicht niet geldt, is het voor particulieren ook raadzaam om oude aangiftes, overeenkomsten en contracten te bewaren. Dit kan ook ingescand. Oude gegevens kunnen nodig zijn in een toekomstige discussie met de Belastingdienst. Uw adviseur kan u bijstaan bij het inrichten van uw administratie.

52 Kijk goed naar uw voorlopige aanslag of voorlopige teruggaaf

Voor de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting vindt de berekening van belastingrente plaats vanaf 1 juli volgend op het belastingjaar. Daarom raden wij u aan om uw voorlopige aanslag of voorlopige teruggaaf voortdurend kritisch te bekijken. Dien voor 1 mei 2020 een verzoek om een te betalen voorlopige aanslag over 2019 in. Dan wordt geen belastingrente in rekening gebracht ten aanzien van de belasting waarop het verzoek betrekking heeft.

Als u recht heeft op een voorlopige teruggaaf over 2019, krijgt u pas belastingrente vergoed, indien de dagtekening van de (voorlopige) aanslag die leidt tot de teruggaaf ligt op of na 1 juli 2020 en de Belastingdienst traag is met het afwikkelen van uw verzoek om teruggaaf. Dit houdt in dat in veel gevallen geen rente meer wordt vergoed op een uitgestelde teruggaaf. Wellicht kunt u beter, voor zover u dit al niet doet, uw terug-gave gedurende het belastingjaar vragen.

53 **Dien zo snel mogelijk een suppletie btw in**

Zodra u weet dat u nog btw moet betalen of terugkrijgt over voorgaande tijdvakken, moet u de betreffende suppletie ook indienen. Dit geldt zowel voor positieve (teruggaaf) als negatieve (te betalen) suppleties. Doet u dit niet, dan loopt u bij een te betalen bedrag het risico op een forse boete. Betreft het een te betalen suppletie, dan is het ook voor de berekening van belastingrente gunstig als u deze zo snel mogelijk indient.

TIPS OM ELK JAAR REKENING MEE TE HOUDEN

DGA & personeel

54 **Werkkostenregeling (2): Boek alle bonnetjes juist**

De huidige manier van controleren door de Belastingdienst, met een geldeenheidsteekproef, kan heel vervelende gevolgen hebben. Ook één enkel foutief geboekt bonnetje van enkele tientjes kan leiden tot een naheffing van tienduizenden euro's. Werkt uw werkkostenregeling? Is er voldoende kennis in huis? Kijk eens kritisch naar de (ver)werking van de werkkostenregeling binnen uw organisatie. Of kijk op www.bdo.nl/loonheffingencheck hoe wij u kunnen helpen.

55 **Werkkostenregeling (3): Gebruik uw ruimte in de werkkostenregeling**

Moet u volgend jaar bijbetalen omdat u dit jaar meer vergoedingen en verstrekkingen aan uw personeel hebt gegeven dan u aan vrije ruimte heeft? Of houdt u ruimte over? Resterende vrije ruimte kunt u niet overhevelen naar 2020. Wel zou u bepaalde vergoedingen of verstrekkingen naar voren kunnen halen. Of juist later geven. Wij kunnen u helpen inzicht te krijgen in de mogelijkheden.

56 **Beoordeel kritisch de arbeidsrelaties**

De Verklaring arbeidsrelatie (VAR) is zoals ongetwijfeld bekend per 1 mei 2016 afgeschaft. De inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving is voorzien in 2021. Het bestaande handavingsmoratorium wordt derhalve opnieuw verlengd tot 1 januari 2021. De mogelijkheden tot handhaving worden echter gedurende het moratorium wel aangescherpt: vanaf 1 januari 2020 kan de Belastingdienst ook handhaven

wanneer opdrachtgevers aanwijzingen van de Belastingdienst niet (of in onvoldoende mate) binnen een redelijke termijn opvolgen. Stilzitten is dus niet altijd een optie. Bekijk eens of u echt geen risico loopt.

57 **Kijk naar uw premiebeschikking Werkhervattingskas**

Bij de premieheffing werknemersverzekeringen kan het nodige misgaan. Denk hierbij aan een onjuiste sectorindeling of een te hoge premie omdat het UWV fouten heeft gemaakt bij de berekening. Stelt u arbeidskrachten ter beschikking? Per 1 januari 2020 worden alle uitzendbedrijven ingedeeld in uitzendsector 52. Tevens wordt bepaald dat payrollbedrijven niet meer worden ingedeeld in de uitzendsector omdat per 1 januari 2020 het bijzondere arbeidsrechtelijke regime van de uitzendovereenkomst niet meer van toepassing is op payrollovereenkomsten als bedoeld in het nieuwe artikel 7:692 BW. Payrollbedrijven worden in plaats daarvan ingedeeld in sector 45. Bovendien wordt er per 1 januari 2020 een aantal technische wijzigingen doorgevoerd om de premiesystematiek voor de Werkhervattingskas te verbeteren. Laat de beschikking die u eind van het jaar altijd krijgt daarom bij ook maar de geringste twijfel controleren door onze experts. Het kan u niet alleen volgend jaar, maar ook de komende jaren mogelijk veel geld schelen.

58 Lage-inkomensvoordeel (1): Laat geen geld liggen

Sinds 2017 kunt u in aanmerking komen voor het LIV (lage-inkomensvoordeel). Een subsidie die kan oplopen tot € 2.000 per werknemer, per jaar. Als uw werknemers iets minder of iets meer verdienen dan de geldende normbedragen mist u de subsidie. Door uw beloningsbeleid iets te veranderen, kunt u mogelijk alsnog in aanmerking komen voor het LIV. Bijvoorbeeld door een deel van het (december)salaris, een dertiende maand aan te wijzen als eindheffingsbestanddeel voor de werkkostenregeling. Zelfs een kleine loonsverhoging voor de werknemer kan u als werkgever soms voordeel opleveren. Of het af laten kopen van vakantiedagen dit jaar, of juist volgend jaar. Hulp nodig? Wij kijken graag met u mee.

59 Lage-inkomensvoordeel (2): Controleer uw salarisverwerking

Het LIV (lage-inkomensvoordeel) over 2019 wordt in 2020 automatisch uitbetaald door de Belastingdienst. In het voorjaar ontvangt u de berekening, waar u eventueel tegen in bezwaar kunt komen. In het najaar van 2020 ontvangt u dan uw geld. De vraag is straks of de berekeningen van de Belastingdienst wel kloppen. Als het niet klopt kan dat ook aan uw salarisverwerking liggen. Bijvoorbeeld doordat (betaalde) reizen of uitbetaalde vakantie-uren niet zichtbaar zijn voor de Belastingdienst. Controleer uw salarisverwerking dus een keer of laat, desgewenst, ons dat voor u doen.

60 Gebruik de mogelijkheden van de loonkostenvoordelen

Met ingang van 1 januari 2018 zijn de premiekortingen vervangen door de loonkostenvoordelen, een subsidie die kan oplopen tot € 6.000 per werknemer, per jaar. Werkgevers die voor bepaalde werknemers recht hebben op de loonkostenvoordelen hoeven alleen maar de juiste parameters aan te zetten in de salarisadministratie om deze voor hen na afloop van het jaar te incasseren. Daarbij geldt dat de betreffende werknemer(s), of de werkgever namens hem, tijdig een doelgroepverklaring moet aanvragen. De loonkostenvoordelen gelden namelijk voor (bepaalde) werknemers die uit de bijstand komen, werkloos waren of (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt zijn. Om dat te bevestigen is een verklaring van de gemeente of het UWV nodig. Twijfelt u of u werknemers in dienst heeft waarvoor de loonkostenvoordelen gelden? Wij kunnen u mogelijk helpen dat in beeld te brengen en de subsidie aan te vragen.

Let op! 1 mei 2020 'verloopt' de termijn om deze subsidie over 2019 te kunnen claimen.

61 Aanpassingen S&O-afdrachtvermindering

Met betrekking tot de S&O-afdrachtvermindering wordt per 1 januari 2020 een aantal aanpassingen doorgevoerd. Zo wordt het aantal momenten per jaar waarop een S&O-verklaring kan worden aangevraagd uitgebreid van drie naar vier. Het uiterste moment van het indienen van een aanvraag wordt gesteld op de dag voorafgaand aan de periode waarop de aanvraag betrekking heeft. Bent u benieuwd of u in aanmerking komt voor de WBSO of hebt u hierover vragen? Neem dan contact op met een van **onze specialisten** voor een vrijblijvend adviesgesprek.

TIPS VOOR PRIVÉ- PERSONEN

btw

62 Maak gebruik van de mogelijkheid om de btw op de aanschaf van zonnepanelen terug te vragen

Gaat u zonnepanelen aanschaffen en stroom leveren aan uw energieleverancier? Dan kwalificeert u als ondernemer voor de btw. Als u zich tijdig bij de Belastingdienst aanmeldt als ondernemer kunt u de btw op de aanschaf en installatie van de zonnepanelen terugvragen. Ook kunt u mogelijk een deel van de btw op de bouwkosten van een nieuwbouwwoning aftrekken in dat geval. Over de stroom die u levert aan uw energieleverancier bent u vervolgens btw verschuldigd. Omdat het vaak lastig is te bepalen hoeveel energie u precies teruglevert, heeft de Belastingdienst onder voorwaarden forfaitaire bedragen vastgesteld waar gebruik gemaakt van kan worden. U kunt mogelijk voor de jaren na de aanschaf en installatie van de zonnepanelen gebruik maken van de nieuwe OVOB en ontheven worden van administratieve verplichtingen, zoals het indienen van btw-aangiften. Dit heeft echter mogelijk ook gevolgen voor de in aftrek gebrachte btw. Een deel daarvan moet u mogelijk terugbetalen. Vraag uw adviseur naar de details.

te maken tegen de eigen btw-aangifte wanneer de organisatie waarvan u commissaris bent de btw niet in aftrek kan brengen of in overleg te treden met de Belastingdienst om uw btw-positie te bepalen. Vraag uw adviseur naar de exacte mogelijkheden.

63 Houd rekening met de btw bij de vervulling van commissariaten

Als u commissaris bent bij een onderneming bent u mogelijk ondernemer voor de btw. Dit betekent enerzijds dat u btw af moet dragen over uw inkomsten en anderzijds dat u btw in aftrek kunt brengen op de zakelijke kosten die u maakt. Voorbeelden hiervan kunnen zijn de btw op de aanschaf van een auto, laptop en mobiele telefoonabonnement voor zover u deze zakelijk gebruikt. In verband met een recente uitspraak van het Hof van Justitie kan het interessant zijn om bezwaar

TIPS VOOR PRIVÉ- PERSONEN

toekomstvoorzieningen: pensioenen en lijfrenten

64 Overweeg een variabel pensioen aan te kopen

Gaat u met pensioen en hebt u een beschikbare premieregeling of een pensioenregeling op kapitaalbasis? Dan mag u een variabel pensioen aankopen. Er wordt dan als het ware langer doorbelegd. Dit kan een goed alternatief zijn voor de bijzonder lage gegarandeerde uitkeringen die een verzekeraar op dit moment verstrekt.

65 Bereken uw pensioentekort met de juiste gegevens

Als u een pensioentekort heeft, kunt u premies voor lijfrenten ten laste van uw inkomen brengen op grond van de jaar- en/of reserveringsruimte. Van een pensioentekort is al snel sprake als u een auto van de zaak heeft of een bedrijfspand aan de eigen BV verhuurt. Voor de pensioentekortberekening over 2019 moet u uitgaan van de gegevens (pensioenaangroei en inkomen) uit 2018.

66 Betaal uw lijfrentepremie op tijd

Uw lijfrentepremie (behoudens stakingswinstlijfrenten) moet uiterlijk op 31 december 2019 zijn betaald om de premie nog in 2018 in aftrek te brengen. Bekijk uw lijfrentemogelijkheden daarom op tijd. Uw BDO-adviseur kan u hierbij helpen.

67 Benut de flexibiliteit van 'oude' lijfrentepolissen

Als u een lijfrentepolis heeft van vóór de Brede Herwaardering (in het algemeen: van vóór 1 januari 1992), profiteert u van veel flexibiliteit. De uitkeringen uit deze verzekering mogen aan anderen toekomen. Hierbij is een uitkering ineens of in termijnen mogelijk. Het is ook mogelijk de uitkeringen nog onbeperkt uit te stellen (voor uzelf of voor bijvoorbeeld uw kinderen).

68 Denk eens na over uw pensioen

Nu het pensioen in eigen beheer is afgeschaft, is het de vraag op welke wijze u in uw oudedags- en nabestaandenvoorziening gaat voorzien. Hoe gaat u de laatste periode van uw leven financieren? Uw BDO-adviseur kan u een financieel overzicht leveren van de stand van zaken nu, op basis waarvan u keuzes kunt maken. Als u nog in 2019 actie onderneemt, kan u dit nog dit jaar een belastingbesparing opleveren.

Aanvulling tip 68: Pensioen is maar één onderdeel van uw financiële planning. Veel ondernemers zijn het zicht op hun financiële planning kwijt. Hoeveel geef ik uit? Waaruit bestaat mijn inkomen nu en in de toekomst? Wat te doen bij calamiteiten? Verkoopen of niet? Het zijn vragen uit de BDO-praktijk van alle dag. Met een objectieve financiële planning op maat krijgt u meer inzicht. Wij maken voor u een dashboard waarmee u nu en in de toekomst inzicht krijgt in waar u staat en waar u naar op weg bent.

69 **Geef uw art. 19-stamrecht (stakingslijfrente) prijs**

Hebt u uw eenmanszaak of VOF vóór 1992 ingebracht in uw BV? En hebt u in dit kader destijds een stakingslijfrente gesloten? En hebt u nu nog verrekenbare verliezen? Dan is het wellicht interessant om uw stakingslijfrente van toen (art. 19-stamrecht) prijs te geven. De vrijval valt dan weg tegen de verrekenbare verliezen. Uw BDO-adviseur vertelt u er graag meer over.

70 **Maak op tijd een keuze met betrekking tot uw geëxpireerde lijfrente**

Als één van uw lijfrenten tot uitkering is gekomen en u hebt nog niet besloten wat u hier mee wilt doen, doe dit dan zo spoedig mogelijk. Als u te lang wacht, zal de Belastingdienst ervan uitgaan dat u de lijfrente hebt afgekocht. Neem vóór het eind van het jaar een beslissing, zeker als de lijfrente vorig jaar al tot uitkering is gekomen.

TIPS VOOR PRIVÉ- PERSONEN

eigen woning

71 **Lenen aan de kinderen voor de eigen woning**

Sparen levert op dit moment weinig tot niets op. Geld uitlenen aan de kinderen voor de aankoop of verbouwing van hun woning kan een aantrekkelijk alternatief zijn, voor beide partijen. U hebt een aantrekkelijk rendement, uw kinderen een goedkope(re) hypotheek. Uw BDO-adviseur kan u alles vertellen over de mogelijkheden en de regels.

72 **Gaat u verbouwen? Regel het nu nog**

Als u thuis wilt gaan verbouwen kunt u de verplichtingen nog in 2019 aangaan. Dit bespaart u belastingheffing in box 3 per 1 januari 2020.

73 **Verkoop uw woning na 1 januari**

Gaat u uw woning verkopen, maar hebt u nog geen nieuwe woning? Overweeg dan om de woning na 1 januari 2020 te verkopen. Hiermee voorkomt u dat u op 1 januari een fors vermogen in box 3 hebt.

74 **Overweeg rentemiddeling (maar ben kritisch)**

Aangezien de eigenwoningrente bijzonder laag staat, kan het interessant zijn om uw hypotheek over te sluiten naar een lagere rente. Dit gaat vaak gepaard met boeterente. Is deze te hoog, dan is rentemiddeling een mogelijkheid. Hierbij wordt de boeterente als het ware uitgesmeerd over een aantal jaren. Laat u echter altijd goed adviseren, want ook rentemiddeling kan (te) hoge kosten met zich meebrengen.

75 **Overweeg een extra storting in uw kapitaalverzekering eigen woning**

Heeft u een kapitaalverzekering of spaarrekening eigen woning? Overweeg dan een extra storting. Het rendement binnen deze contracten zal zeker hoger zijn dan dat op een spaarrekening in box 3. Ook kan het aantrekkelijker zijn dan aflossen op de eigenwoningschuld. Uiteraard gelden er specifieke regels bij de kapitaalverzekering eigen woning en spaarrekening eigen woning waarover u zich goed moet laten adviseren. Uw BDO-adviseur kan u hierbij helpen.

76 **Uw eigenwoninglening van box 1 naar box 3?**

Door de historisch lage hypotheekrente is het fiscale voordeel voor de eigen woning in box 1 fors afgenomen. In sommige situaties kan het daarom aantrekkelijker zijn om de eigenwoninglening in box 3 te plaatsen. Uw BDO-adviseur kijkt hier graag voor u naar.

TIPS VOOR PRIVÉ- PERSONEN

sparen en beleggen: family-taxplanning

77 Maak gebruik van de verruimde schenkingsvrijstelling in verband met de eigen woning

U mag jaarlijks € 5.428 aan uw kinderen of € 2.173 aan derden schenken zonder dat daarover schenkbelasting is verschuldigd. Per verkrijger mag u dit bedrag eenmalig verhogen tot € 102.010 (2019), mits het bedrag wordt gebruikt voor de eigen woning (dus niet voor een tweede woning) van de verkrijger en de verkrijger tussen de 18 en 40 jaar oud is. U kunt deze schenking spreiden over drie kalenderjaren. De verkrijger moet het bedrag aan het einde van het derde kalenderjaar volgend op de eerste eigenwoningschenking hebben besteed aan de eigen woning. Over het bedrag dat niet is aangewend voor de eigen woning is alsnog schenkbelasting verschuldigd. Indien u voor 1 januari 2020 een bedrag onder toepassing van deze vrijstelling schenkt, bespaart u belastingheffing in box 3 per 1 januari 2020.

Voor de schenkvrijstellingen voor de eigen woning is geen notariële schenkingsakte meer vereist (al raden we toch aan de schenking schriftelijk vast te leggen). Wel moet door de verkrijger een aangifte schenkbelasting worden ingediend, waarin een beroep wordt gedaan op de eenmalig verhoogde vrijstelling.

78 Latere termijnen schenkingsvrijstelling eigen woning

Als u in 2017 een eerste bedrag heeft geschonken voor de eigen woning van de verkrijger, maar nog niet het volledig vrijgestelde bedrag van € 102.010, dan kunt u in 2019 een tweede termijn schenken. Van belang is dat u dit bedrag uiterlijk op de 40e verjaardag van de verkrijger schenkt. Als u het bedrag voor 1 januari 2020 schenkt, bespaart u belastingheffing in box 3 per 1 januari 2020.

79 Maak gebruik van de vrijstellingen schenkbelasting

Voor ouders-kinderen geldt een jaarlijkse schenkvrijstelling van € 5.428 (2019). Voor kinderen tussen de 18 en 40 jaar geldt een eenmalige verhoogde schenkvrijstelling van € 26.040. Deze vrijstelling wordt verhoogd tot maximaal € 54.246 (2019) als het geld wordt gebruikt voor een 'dure' studie of opleiding van het kind en tot € 102.010 (2019) als het geld wordt gebruikt voor de vrijstelling voor de eigen woning. Voor kleinkinderen geldt een jaarlijkse vrijstelling van € 2.173 (2019). Ook deze vrijstelling mag eenmalig per kleinkind worden verhoogd naar € 102.010, mits de schenking wordt besteed ten behoeve van de eigen woning. Doet u de schenking nog in 2019, dan bespaart u belastingheffing in box 3 per 1 januari 2020.

80 Benut alsnog de hoge vrijgestelde schenking

Heeft u uw zoon of dochter vóór hun 40e geen 'grote' vrijgestelde schenking kunnen geven? Overweeg dan uw schoondochter of -zoon deze schenking te doen. Zolang deze nog geen 40 jaar is, kan en mag dit. Het is wel raadzaam hierover afspraken vast te leggen. Doet u de schenking nog in 2019, dan bespaart u belastingheffing in box 3 per 1 januari 2020.

81 Overweeg schenken met behoud van beschikkingsmacht

Wanneer u besluit om te schenken, kunt u kiezen voor één van de vele vormen van 'schenken met behoud van macht', zoals gecertificeerd schenken of schenken onder bewind.

82 Maak gebruik van de uitsluitingsclausule

Door het opnemen van een uitsluitingsclausule kunt u voorkomen dat de schenking via het huwelijksvermogensregime bij de schoonfamilie van uw (klein)zoon en/of (klein)dochter terechtkomt. Indien de verkrijger na 1 januari 2018 is gehuwd in de wettelijke gemeenschap van goederen, vallen schenkingen of erfenissen altijd buiten de gemeenschap. Ondanks dat een uitsluitingsclausule dan niet meer nodig lijkt, blijft het raadzaam om deze op te nemen, omdat de verkrijgers uiteraard de huwelijksvoorwaarden zodanig kunnen wijzigen waardoor schenkingen en erfenissen wel in de gemeenschap vallen.

83 Overweeg een herroepelijke schenking

Door bij de schenking te bedingen dat deze herroepelijk is, kunt u ervoor zorgen dat de schenking kan worden teruggedraaid. Zo kan worden voorkomen dat u financieel afhankelijk wordt van uw (klein)kind. Mogelijk heeft de herroeping fiscale gevolgen. Voordat u van deze herroepingsmogelijkheid gebruik maakt, brengen wij deze graag voor u in beeld.

84 Gebrek aan liquiditeiten? Doe een papieren schenking

Bij een papieren schenking (een schuldigerkenning uit vrijgevigheid) kunt u het geschonken bedrag schuldig blijven. U krijgt een schuld aan uw kind(eren) welke in beginsel pas opeisbaar is bij het overlijden van de langstlevende ouder. U dient wel jaarlijks 6% rente te betalen over het schuldig gebleven bedrag aan de verkrijger. Van belang is wel rekening te houden met de voorgestelde wijzigingen van box 3. De verkrijger wordt

volgens het voorstel jaarlijks een rendement geacht te halen van 5,33%, terwijl de ouders slechts een debetrente van 3,03% in mindering mogen brengen in box 3. Neem contact op met uw adviseur om de gevolgen in beeld te brengen.

85 Hebt u aan uw kinderen een renteloze of laag-rentende direct opeisbare lening verstrekt?

Vanaf 1 januari 2010 is jaarlijks schenkbelasting verschuldigd over het verschil tussen 6% en de (niet) bedongen rente. Bekijk of er mogelijkheden zijn om deze nadelige fiscale gevolgen te beperken.

86 Laat uw testament (regelmatig) checken

Door een goed testament te laten opmaken, kunt u een forse belastingbesparing voor uw erfgenamen realiseren. Een goed testament is een testament dat de door de erflater gewenste vererving van zijn vermogen combineert met een minimale heffing van erfbelasting bij de erfgenamen. Door de wijzigingen van de erfbelasting of uw persoonlijke wensen, kan het zijn dat uw huidige testament niet meer (fiscaal) optimaal is. Wij raden u dan ook aan uw testament te laten scannen.

87 Maak alsnog huwelijksvoorwaarden op

Bent u bij het aangaan van uw huwelijk 'vergeten' huwelijksvoorwaarden op te stellen? U kunt dat binnen drie jaar onder voorwaarden zonder fiscale schade herstellen.

88 Check uw huwelijksvoorwaarden

De keuze voor een bepaald huwelijksgoederenregime wordt vaak bij het aangaan van het huwelijk bewust gemaakt en in de jaren daarna als vaststaand gegeven aanvaard. Door gewijzigde feiten en omstandigheden in de loop der tijd kan een ander huwelijksgoederenregime veel gunstiger zijn dan de indertijd gekozen regeling. Een periodieke heroverweging is daarom verstandig, vooral bij verandering in de gezins- of familie-situatie of bij een aanzienlijke vermogensstijging of -daling.

89 Kom het periodiek verrekenbeding na

Bent u op huwelijksvoorwaarden gehuwd met daarin een periodiek verrekenbeding? Vergeet dan niet de afrekening met uw partner ook over dit jaar op te stellen. Het niet naleven van een periodiek verrekenbeding kan namelijk, zeker als dat jarenlang is gebeurd, aanzienlijke gevolgen hebben bij een eventuele echtscheiding en mogelijk ook bij een eventueel faillissement van de ondernemende echtgenoot.

90 Bent u betrokken (geweest) bij de afwikkeling van een nalatenschap?

In de wet is een specifieke regeling opgenomen die ziet op 'bovenmatige' rente over overbedelingsvorderingen (schulden die ontstaan als na een overlijden de langstlevende een schuld aan de kinderen krijgt). Hierdoor kan het voorkomen dat een deel van de rente niet meer aftrekbaar is bij het overlijden van de langstlevende ouder. Neem daarom contact op met uw BDO-adviseur wanneer u zelf een dergelijke vordering heeft, dan wel uw kinderen een dergelijke vordering op u hebben.

Bekijk of er nog maatregelen getroffen kunnen worden om deze nadelige fiscale gevolgen te beperken.

91 **Benut uw fiscale partner**

De inkomstenbelasting is in beginsel verschuldigd over uw individuele inkomen. Op dit uitgangspunt wordt bij fiscale partners een uitzondering gemaakt voor de zogenoemde gezamenlijke inkomensbestanddelen, zoals de inkomsten uit eigen woning. Hierbij mag het inkomen of de aftrekpost naar keuze worden verdeeld tussen de fiscale partners. Dit kan voordelig zijn: een aftrekpost levert namelijk veelal meer op wanneer deze kan worden benut door de partner met het hoogste inkomen. Als de fiscale partner een vrijstelling of verliezen kan benutten, wordt positief inkomen lager belast. Het is nuttig om nog voor het einde van het jaar te bekijken of het fiscale partnerschap wel of niet mogelijk is. Het kan fiscaal gunstig zijn om het fiscale partnerschap te laten voortduren over de jaargrens heen. Als u slechts voor een deel van het jaar fiscaal partner bent, kunt u er namelijk voor opteren om voor het hele jaar als fiscaal partner te worden aangemerkt. Hierdoor kunt u bijvoorbeeld gebruikmaken van het keuzerecht voor gemeenschappelijke inkomensbestanddelen.

92 **Maximale aftrektarief giften aan algemeen nut beogende instellingen (ANBI's)**

Giften zijn momenteel aftrekbaar tegen het progressieve tarief (tot maximaal 51,95%). Dit wordt met ingang van 1 januari 2020 gewijzigd. Het aftrektarief wordt stapsgewijs verlaagd naar 37,05% in 2023. Voor 2019 geldt nog het tarief waartegen ook inkomsten progressief worden belast (maximaal

51,75%). Indien u giften wilt doen aan ANBI's, kunt u overwegen dat nu nog tegen het hogere aftrektarief te doen.

93 **Verlaag de grondslag in box 3**

De peildatum voor de grondslag van box 3 is 1 januari 2020. De te betalen belasting kan worden verminderd als deze grondslag voor 1 januari 2020 wordt verlaagd. De grondslag bestaat uit de waarde van de bezittingen verminderd met de waarde van de schulden. U kunt deze grondslag verminderen door een aankoop en tevens betaling te doen van een goed dat niet tot de bezittingen behoort of waarvoor een vrijstelling geldt. Denk aan de aanschaf van een auto (gebruiksgoederen) of het doen van een groene belegging. Een belastingschuld wordt in beginsel niet gerekend tot de schulden van de rendementsgrondslag van box 3. De grondslag in box 3 kunt u ook verlagen door een belastingschuld voor het einde van 2019 te voldoen. Dit kan alleen als de belastingschuld vaststaat. Is dat niet het geval, overweeg dan uw belastingschuld over te dragen aan een ander (uiteraard geeft u dan het bedrag van de te betalen belasting mee). Op grond van een arrest uit 2016 is het verdedigbaar dat dan uw box 3-vermogen is verminderd. Beter is het echter om tijdig de zaken te regelen.

94 **Sparen in de VBI of in de NV of BV**

Door de lage rentestand levert privé sparen weinig op. Bij een spaarrente van bijvoorbeeld 0,5% is de belastingdruk in box 3 ruim meer dan 100%! Door uw geld onder te brengen in een BV, NV of een open fonds voor gemene rekening, kunt u de belastingdruk verlagen tot 25%. Zet u bijvoorbeeld nog vóór

1 januari 2020 een VBI (vrijgestelde beleggingsinstelling) op, dan bespaart u éénmaal de heffing in box 3. Op 1 januari 2020 behoort het ingebrachte spaargeld dan immers niet meer tot de rendementsgrondslag in box 3. Sinds 2017 dient uw vermogen ten minste achttien maanden in de VBI te blijven, tenzij er zakelijke overwegingen zijn om het geld er weer uit te halen.

Let op! Bij groene beleggingen krijgt u bovendien nog een heffingskorting van 0,7% van het vrijgestelde bedrag.

95 **VBI of liever toch maar niet**

Hebt u een VBI (vrijgestelde beleggingsinstelling) en maakt u verlies, dan kunt u het VBI-regime met terugwerkende kracht tot het begin van het boekjaar afschudden door een 'verboden' handeling te verrichten. Bijvoorbeeld geld lenen door de VBI aan de DGA. De vordering die de VBI krijgt, vormt geen kwalificerend financieel instrument. Ook wanneer Nederlands vastgoed wordt gekocht is er geen sprake van een kwalificerend financieel instrument. Het voordeel is dat in deze gevallen geen fictief rendement wordt berekend en dat de verliezen in latere jaren te verrekenen zijn.

Let op! Als u het VBI-regime eenmaal heeft afgeschud, dan kunt u in een later jaar niet zomaar weer opnieuw opteren voor het VBI-regime. U dient dan eerst over de aanmerkelijk belangclaim af te rekenen.

nieuwe perspectieven

In de nieuwe economie doen kansen zich sneller voor dan ooit. Nieuwe spelregels geven een boost aan zakelijk werken. En een nieuwe generatie staat klaar om het anders te doen. Beter, slimmer, innovatiever. Wie succesvol wil ondernemen, moet zelf ook vernieuwen. Open staan voor verandering. En met open vizier kijken naar de mogelijkheden die voor ons liggen.

Nieuwe perspectieven, dát is wat BDO u wil bieden. En kan bieden, dankzij onze unieke combinatie van lokale marktkennis en een internationaal netwerk. Persoonlijke dienstverlening en een professionele aanpak. BDO helpt u graag om vanuit een andere invalshoek naar uw business te kijken. Zodat u de juiste beslissingen neemt om uw organisatie sterker, wendbaarder en succesvoller te maken. Of u nu een mkb-bedrijf, familiebedrijf, publieke organisatie of internationale onderneming bent.

BDO kijkt graag met u vooruit. Samen komen we tot nieuwe inzichten en nieuwe kansen in uw markt. Samen creëren we nieuwe perspectieven.

bdo.nl/eindejaarstips

Redactieadres

BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V.
E-mail info@bdo.nl

BDO-vestigingen

Kijk voor actuele adresgegevens op bdo.nl

Voor wijzigingen te elfder ure moet een voorbehoud worden gemaakt.

Deze publicatie is zorgvuldig voorbereid en tot stand gekomen, maar is in algemene bewoordingen gesteld en bevat alleen informatie van algemene aard. Deze publicatie bevat geen advies voor concrete situaties, zodat uitdrukkelijk wordt afgeraden om zonder advies van een deskundige op basis van de informatie in deze publicatie te handelen, na te laten of besluiten te nemen. Voor het verkrijgen van een advies dat is toegesneden op uw concrete situatie, kunt u zich wenden tot BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. of een van haar adviseurs. BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V., de met haar gelieerde partijen en haar adviseurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van handelen, nalaten of het nemen van besluiten op basis van de informatie in deze publicatie.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op enige andere wijze, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Copyright © 2019 BDO

BDO is een op naam van Stichting BDO te Amsterdam geregistreerd merk.

In deze publicatie wordt **BDO** gebruikt ter aanduiding van de organisatie die onder de merknaam 'BDO' actief is op het gebied van de professionele dienstverlening (accountancy, belastingadvies en advisory).

BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V.

handelt tevens onder de namen: BDO Accountants, BDO Belastingadviseurs, BDO Global Outsourcing, BDO International Tax Services, BDO IT Audit & Security, BDO Tax Consultants.

BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam 'BDO' optreden.

BDO is de merknaam die wordt gebruikt ter aanduiding van het BDO-netwerk en van elk van de BDO Member Firms.